

ERKKI AHONEN

Paikka nimeltä Plaston

The background of the cover is a painting of a man and a woman standing on a beach at sunset. The man, in the foreground, is wearing a dark coat and a cape that is blowing in the wind. The woman is standing further back, looking out at the ocean. The sky is a mix of orange, yellow, and blue, with a large, bright sun or moon partially obscured by clouds. The overall mood is romantic and dramatic.

ERKKI AHONEN

*Paikka nimeltä
Plaston*

 SAGA
EGMONT

Erkki Ahonen

Paikka nimeltä Plaston

SAGA Egmont

Paikka nimeltä Plaston

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1968, 2020 Erkki Ahonen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726692204

1. e-book edition, 2020

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com – a part of Egmont,
www.egmont.com

Hyönteiset ovat aina olleet Matin luonnollinen harrastus. Pikkupoikana hän juoksi perhosten perässä ja pisti niitä neuloihin. Outo kokemus, johon hän on joutumassa, on osaltaan ajallis-paikallinen sattuma. Hän on patikkaretkellä Etelä-Suomen suoalueella tarkoituksenaan pyydystää harvinainen pistiäinen. Hän on hyönteistieteilijä, tai oikeastaan vielä hyönteistieteen opiskelija, ja hän on saanut professoriltaan vihjeen paikasta, jossa kyseistä pistiäistä pitäisi esiintyä. Ajankohta näitten hyönteisten esiintymiselle on sopiva. Juhannukseen on viikko ja alkukesän ilmat ovat olleet lämpimät ja kosteat. Hän on pakannut repun, ajanut linja-autossa toistasataa kilometriä ja kävellyt tiettömässä maastossa loputtomalta tuntuvan ajan suolle päästäkseen. Hän on ehtinyt pystyttää teltan suon keskeem kohoavalle-kankaalle, vetänyt kengät kivistävistä kolvistaan ja on juuri levittämässä hyönteisöljyä hikiseen naamaansa. Hyönteisistä ei ole puutetta, eivätkä ne ollenkaan kunnioita hyönteistieteilijän nahkaa.

Kuuman päivän jälkeen on ilma auringon laskiessakin tuuleton ja lämpöä lainehtiva. Hän ei ole reippaassa mielentilassa. Istuminen bussissa ja kulku vaikeassa maastossa kartan ja kompassin kanssa ovat vieneet voimat hänen talven jäljiltä rasitukseen tottumattomasta lukumiehen vartalostaan. Odottaessaan teeveden kiehumista hän puolittain makaa sammaloitunutta runkoa vasten ja torjuu laiskasti kiusahyönteisten yrityksiä työntää imukärsä suojaamatta jääneeseen ihonkohtaan. Se laji hyönteisiä, jota hän on lähtenyt pyydystämään, ei ole niiden joukossa. Pistiäinen näyttäytyisi, jos sitä täällä ollenkaan olisi, aamuyön tunteina tiuhana tanssivana parvena suosilmäkkeen yläpuolella. Siitä se, auringon kuivatettua sen siivet, hajaantuisi kaikkialle suolle. Parven löytäminen olisi aivan välttämätöntä, koska hyönteistä ei harvinaisena

lajina muuten voisi yksilöidä suon tuhansien lajien joukosta. Kevätkauden kuluessa hän on lukenut kaiken mitä lajista on mainintoja painetussa tekstissä. Hän luulee tuntevansa sen tavat eikä aio antaa periksi ennen kuin on seivästänyt ainakin puolen tusinaa yksilöä teräviin nauloihinsa.

Matti ei vielä tiedä, millaiseen kokemukseen hän tällä samalla retkellä joutuu. Kokemus tulee täysin rikkomaan hänen hyönteisiin keskittyvän todellisuutensa. Hän ei ole koskaan liiemmin ajatellut todellisuuden arvoitusta, vaan on tiedemiestyypille ominaisella tarkkaavaisuudella syventynyt sen yhteen suuntaan, juuri hyönteisiin ja niiden kiinnostavaan maailmaan. Sen laatuisten seikkojen kuten avaruuden ja ajan luonteen selvittämisen hän on mielellään jättänyt näitten suuntien erikoismiesten tehtäväksi. Mutta aloittelevana tutkijana hänellä on muuan ominaisuus, joka auttaa häntä tässä omituisessa kokemuksessa ja sen käsittämisessä: uteliaisuus. Hän on itsestään selvänä hyväksynyt periaatteen, että tavallinen todellisuutemme on ainoastaan aistitodellisuutta, ja sen takana täytyy olla paljon muuta. Kehitys on varustanut meidät ikkunoilla, aisteilla, niihin suuntiin, joista tietojen saaminen on ollut hyödyllistä ja välttämätöntä lajin säilymisen ja täydellistymisen kannalta. Täydellistymisen paino on jo ihmisen kohdalla ideavaihdossa. Mikään muu eläinlaji ei sitä ole saavuttanut. Ihminen on korkeammassa ja siis yleisemmässä kehitysrakeessa kuin toiset eläimet. Tieteet, ääreistiedostaminen, työskentelevät kaukana aistitodellisuuden ulkopuolella. Mutta myös tämä ääreistieto on yhdeltä reunaltaan kiinni tavallisessa kokemusmaailmassa. Siitä perääntyessään tiedemiehen pitää suhteuttaa löytämänsä rakenteet kaikille yhteiseen tietoon. Tällä tavalla hän rakentaa aistien tavoittamatonta todellisuutta arkitodellisuuden sisään. Hyväksyessään

nämä tiedon laajenemisen ehdot Matti ei tule pitämään kokemustaan aivan käsittämättömänä.

Hän on toistaiseksi kuitenkin lepäämässä patikoinnin rasituksista. Hän nojaa kaatuneeseen puunrunkoon ja odottaa veden kiehumista. Pitkällään ollen hän tekee verryttelyliikkeitä saadakseen repun painamiin hatteisiinsa kevyemmän tunnun. Kengät hän on riisunut ja laittanut hiestyneet ja haisevat sukkansa pieneen kangasmäntyyn kuivamaan. Aurinko paistaa kasvoille vielä kuumasti, vaikka se on jo laskemassa suon takana sinistyvään metsänreunaan. Hyönteisten ininä on jatkuvaa ja unettavaa. Mahassa on hiukivan nälän tunne. Hän huokaa syvään ja jää odottamaan.

Veden alkaessa porista ja roiskua yli hän nousee. Repussa on säilykepurkkeja ja kuivaruokaa. Teen hautumisen aikana hän järjestää vehkeitään teltaan. Teltassa on vihertävä valo ja katkenneiden kanervien haju. Suolta kuuluu lintujen ääniä. Suolla on runsas linnusto, mutta sitä hän ei ole tullut tutkimaan. Hyönteistenkin ininästä häntä kiinnostaa vain muuan määrätty. Sitä hän on kuunnellut nauhalta laboratoriossa ja uskoo pystyvänsä tunnistamaan sen täällä.

Voileivät ovat jo ottaneet makua, mutta hän syö niitä hotkien nälkäänsä. Hän ei välitä pöytätavoista, koska ei ole pöytää eikä pöytäkumppania. Tavat ovat yhteisön käyttäytymismuotoja. Ne ovat luonteeltaan mekaanisia ja jäykkiä ja niihin alistuessaan yksilö ilmoittaa olevansa yhteisön jäsen. Niiden tehtävä on normalisointi, rajoittaminen, voimien säästö tärkeämpiin tehtäviin.

Hänessä sykertyy yhtäkkiä hyväolo tulosta tänne erämaahan. Talvi on ollut sitkeitä laboratoriotöitä ja pölyistä lukuhommaa. Monta kertaa kevään mittaan hän ehti lyödä kirjan kiinni ja lähti kävelemään puistoon.

Siellä oli jonkin verran luonnon vilkasta tapahtumaa. Kaupungissa oli onneksi puistoja rikkomassa lasin ja sementin laskettua geometriaa. Puistot eivät olleet vailla hyönteisten sitkeää heimoa, jos oli silmää ja kärsivällisyyttä tarkata sitä. Lämmön vaikutuksesta se oli potkinut talviset kapalonsa hajalle ja lehahtanut siivilleen. Heti se oli ruvennut vikkelaasti lisäämään lajiaan. Mutta niin kuin puisto kaikkineen oli leikattua ja sidottua luontoa oli hyönteistenkin tukala asua siellä. Niitä uhkasi kaupunginpuutarhurin lähettämä myrkkynuuskumies. Matti oli hengessään hyönteisten puolella ja piti kaupunginpuutarhuria pahana ihmisenä.

Oli hyvä välillä oleskella tällaisen rajoittamattoman luonnon keskellä. Haukatessaan voileipää ja ryypätessään päälle teetä hänen kimpussa on ainakin tusinan verran eri laatuksia kiusankappaleita. Öljyn lemu piti niitä sen verran kaukana, etteivät ne aivan suuhun tulleet. Linnut huusivat lähellä ja kauempana. Suon vahvahajuiset kasvit tuntuivat kankaalle asti. Hän sammutti keittimen ja menitelttaan makuupussin päälle makaamaan. Oikoessaan koipiaan hän vasta huomasi, millaiseen rasitukseen ne tänä päivänä olivat joutuneet. Nukahtaminen olisi ensi hätään paras asia, mikä hänelle voisi sattua. Viimeiseksi hän taittoi kanervavarvun ja pani sen silmilleen. Haju oli voimakas ja vaikutti kuin eetteri.

Tunne ei ollut tarpeeksi vahva, että se sillä hetkellä olisi tullut tietoiseksi ja todentunut. Jälkeen päin hän tuli ajatelleeksi, että ehkä hän jo silloin oli ollut tarkkailun kohteena. Häntä kenties vartioitiin hänen nukkuessaan ja otettiin selvää hänen sopivuudestaan yhteyden ottamiseen. Joka tapauksessa hän heräsi. Teltta oli pimeä. Sen harjassa kajasti kesäyön vaaleutta. Tunne, jos sitä sellaiseksi voi sanoa, oli kokonaan kaikonnut. Jos se jotakin oli, oli se

kaiunomainen mielle, joka hävisi heräämiseen. Sen viimeinen toisto yhtyi suon ääniin. Lintujen huutoja kuului yhä, mutta nyt harvempina ja öisinä. Hyönteisten pillit tulivat ja menivät oviaukossa. Hän tarttui taskulamppuun, mutta muisti, ettei sitä saanut sytyttää. Väkivaltaisesti ei saanut puuttua olosuhteisiin, jos mieli saada pistiäisensä.

Matti makasi liikkumatta ja alkoi miettiä, voisiko olla olemassa niin heikkoja ulkopuolisia vaikutuksia, ettei niitä tavallisissa oloissa ollenkaan voisi rekisteröidä. Ne hukkuivat aisteista tulvivien voimakkaitten vaikutusten alle. Unitilassa niistä ehkä voisi saada jotain häivettä. Tiedekin oli nykyisellään tällaisten äärimmäisten heikkojen vaikutusten vastaanottoa. Se seurasi häipyviä pikku merkkejä kahteen suuntaan, joko ulospäin avaruuteen tai aineen sisään, atomaarisiin ilmiöihin. Tutkimuksen paino oli nykyisin viimeksi mainitussa suunnassa. Pienistä hiukkasista etsittiin todellisuuden perusrakeita. Ajateltiin, että niiden ominaisuuksista tulevat kaikki aineen ja energian muodot. Vaikutusten tilastollinen luonne oli käymässä yhä enemmän selväksi.

Taivaalla oli maitoinen hämärä hänen kontatessaan ulos. Kesäisen yön puolivalo vei suon suhteet silmän kantamattomiin. Taivaalle oli jäänyt joku halju tähti, luultavasti Jupiter tai Venus. Ilma oli seisovaa. Suon vesiä oli höyrystynyt saarekkeiksi ilman viilennyttyä yöksi. Matti istui rungolle ja oikein paneutui tunnelmaan. Ammattimies siinä sivussa kuulosti pistiäisparvea. Korvat liikahtivat linnun äkkiä kirkaistessa. Hän hieraisi silmiään. Kaupungin jäljiltä aistit ottivat hiljaisuuden epätodellisena. Pistiäiset suorittavat näin aamun tulon vaiheilla lisääntymismenojaan. Ne parveilevat joitakin tunteja vesipaikkojen yläpuolella ja häviävät auringon noustessa kasvuston sekaan. Hän käänsi haavin nurin ja tyhjensi pohjan sinne jääneestä edellisikesän roinasta.

Ei, se ei ollut mikään luonnollista tietä tullut vaikutus. Luultavasti vain hermojen tempu. Pientä vipinää, jota äkillinen muutos olosuhteissa oli omiaan saamaan aikaan. Hän ei kokenut tätä oloa yksinäisyytenä. Hän oli luonnostaan tarkkailija, tuttu luonnon kanssa, ja oli ennenkin ollut yksinäisillä paikoilla taipaleitten takana. Hän ei aikonut puuttua suon tapahtumiin muuten kuin havainnoimalla niitä ja irrottamalla muutamia hyönteisyksilöjä tieteen hyväksi. Ihminen tahtoi olla joka paikassa ylimielinen ja itsevarma oman lajinsa erikoislaadun tähden. Se oli oikeinkin, koska ihminen oli kerta kaikkiaan ylivoimainen joissakin tärkeissä taidoissa ja valmiuksissa, niin kuin älyllisessä päättelyssä ja kätensä tarttumiskyvyssä. Näillä välineillä hän oli tarttunut ankarin ottein luontoon ja muovasi siitä tarkoituksiaan vastaavia muotoja. Mutta liian usein hän teki luonnolle väkivaltaa. Matti ei ollut ihmisen pyrkimysten vastustaja. Hän hyväksyi kehityksen, jonka suunta oletettavasti kokonaisuutena on myönteinen, mutta yksityiskohdissa hän näki virheitä. Keväällä hän oli ollut yksi allekirjoittaja julkilausumassa, joka oli osoitettu hallitusvallalle luonnonsuojelun puolesta. Eräässä tilaisuudessa hän oli pitänyt esitelmän kaupunkisuunnittelun yhtenäistämiseksi ja järkipäätämiseksi. On runsaasti todisteita, että yhä enemmän metelöityvässä kaupungissa ei ole otettu huomioon tärkeintä, yksilöä ja hänen viihtyisyyttään. Aukkaalta oli häviämässä kosketus luontoon, josta usein seurasi, että asukkaan oma luonne muotoutui kieroksi ja toispuoleiseksi. Hän oli puhunut tällaisilla tavallisilla sanontatavoilla, mutta oikeaa asiaa hän oli mielestään tarkoittanut. Luonto on ihmisen suhteuttaja. Ihmisellä on niin pitkä kehitys vastavuoroisuudessa luonnon kanssa, että luonnosta irrottautuminen ja ahtautuminen pystysuorien ja

vaakasuurien pintojen keskeen näyttää tekevän hänelle pahaa.

Samantekevää, tuleeko parvi tänä ensimmäisenä yönä. Hän oli varannut viikon tähän tarkoitukseen. Joka päivä hän aikoi vaihtaa teltanpohjaa. Parvi löytyisi sen ajan sisällä jos oli löytyäkseen. Koko tulossa oli yhtä tärkeällä sijalla tämän tunnelman löytäminen. Suurella yksinäisellä suolla on ihminen toisarvoinen. Luonnolla itsellään on etulyönti täällä. Ympäristöllä on se täsmällinen järjestys, jonka kehitys ja olosuhteet ovat sille antaneet. Hän saattoi olla vuosikausiin ainoa ihminen, joka oli suolla käynyt. Äänitehosteita ja hajuja ei kukaan tavallisesti todennut. Hän ei tupakoinut, ettei vain olisi häirinnyt.

Korvat liikahtelivat äkillisistä äänistä, joita linnut päästivät odottamattomista suunnista. Koko talven hän oli taas istunut pikku pöksässään ja huolellisesti siivilöinyt kirjaviisautta omaksi henkilökohtaiseksi tiedokseen. Tätä lähtöä hän oli odottanut viime kuukaudet.

Hän oli ostanut pitkävartiset kumisaappaat, joilla hän rämpisi tarpeekseen upottavaa suota ja sen märkiä kulkukohtia. Märillä paikoilla pysytellessään hänellä oli toivoa löytää pistiäinen. Hyönteisten elämä on veden varassa. Ne syntyvät vedessä ja möyriävät siinä toisiaan syöden ilkeän näköisinä matoina. Ajan kuluttua ne kuoriutuvat lentokykyisiksi, parveutuvat ja setvivät jonkin yön hetken tarkoituksettoman tuntuksessa sinne tänne lennossaan jotain arvoituksellista avaruuskuviota. Muuta järjellistä tehtävää niillä ei ollut kuin munia lätäkköön ja pudota sen tehtyään tyhjänä kuorena lennosta sammalelle. Joku pienenpieni laji saattoi lisääntyä vuorokaudessa niin runsaaksi, että sitä riitti suolamman pinnalle tiheäksi kuin aine. Se kieppui muutaman sentin päässä tynestä vedenpinnasta muistuttaen molekyylien vilinää. Sen nopeus ja liikkeet olivat toista luokkaa kuin isompien eläinlajien.

Mutta ei tarvinnut siirtyä monta askelta, kun löysi toisenlaisia hyönteisiä. Muurahaiset elävät järjestyneissä yhteiskunnissa ja toimivat aina yhteisetujen suuntaan. Erikoistuminen näissä yhteiskuntahyönteisissä oli hämmästyttävä. Niiden järjestelmä oli melkein kammottavan järkiperäinen. Alistuessaan kuriin yksilöt olivat menettäneet vapautensa. Yhteiskunta oli jo maailman ajat ollut valmis. Pysyvyyttä turvasivat seremonioiksi muuttuneet toimet. Yhteiskunta oli ikuinen, jos olosuhteet pysyivät samoina. Niiden muuttuessa se tuhoutui, koska säännöt eivät sallineet vaihtoehtoisia käytöstapoja. Luonto oli ajanut umpikujaan. Muurahaispesä oli luonnon valmis mekanismi.

Matti piti onnittelemisen arvoisena, että itse kuului ihmisiin, tähän vielä suhteellisen erikoistumattomaan lajiin, joka jostain syystä oli välttynyt tulemasta valmiiksi. Se ei ollut panssaroitunut kovaan kitiinikuoreen eikä jäänyt riiputtamaan päätään vahvojen niskajänteiden varassa. Silloin kun muut eläimet suojautuivat tai kehittivät hyökkäyskykyjään jättäytyi ihminen suojattomaksi ympäristöään vastaan. Se ainoastaan kehitti liikkeittensä monipuolisuutta ja tärkeimmän välineensä, älynsä keinoja. Ihmisen noustessa pystyasentoon ja pitäessä päätään tasapainossa sen aivot pullistuivat, koska takaraivon suuret jänteet ja luut heikkenivät. Kallo pohja petti aivojen paineesta. Ihminen alkoi muistuttaa suurta sikiötä. Hyönteiset jäivät kitiinipanssareittensa vangiksi, mutta Matti saattoi istua tässä ja miettiä näitä seikkoja.

Ihminen ei ole vielä käyttänyt kaikkia suurten aivojensa mahdollisuuksia syvemmän tiedon hankkimiseksi. Avainsana on ideavaihto, yhteistieto. Se on kuin näkymätön iso eläin, jota lukemattomat yksityiset tietoisuudet ruokkivat. Se on itse muokannut sääntönsä ja rajoituksensa. Ajatteleva henkilö saattaa syystä juhlia

tämän tietoeläimen voittoja. Haittapuoliakin on, ja niiden saattoi ajatella tulevan siitä, että tieto oli edennyt yksipuolisesti eikä ollut vielä tarpeeksi selvin sanoin lausunut rajoituksiaan. Suurta tietoa vastaavia käyttäytymismalleja ei ollut vielä ehditty laatia yksilöä ja kokonaisia kansoja varten. Mutta on melkein pä varmaa, että sama väline, joka kykeni tietoa hankkimaan, lopulta poistaisi tiedosta tulevat uhkat. Ainakin on järjellistä ajatella niin. Ei ole mitään järkeä tuhoutua tietoon, kun tiedottomuuden rajattoman monet vaarat on vastikään voitettu.

Tulevaisuuden ihmisten todellisuus on ilman muuta laajempi. He eivät hallitse vain ympäristön vaan myös itsensä käyttäytymistä tarkoituksenmukaisella tavalla. He ovat suhteutuneet tarkkailemaan laajaa todellisuuttaan enemmän uteliaina kuin ylemmydentuntoisina. He tuskin puhuvat alemmista ja ylemmistä olioista, vaan toisiinsa liittyvistä viereismuodoista.

Matti ei kuitenkaan tiedä lopullista varmaa näistä asioista. Hän vain istuu korvat hörössä kuulostelemassa pistiäisiään. Hän on avojaloin ja siirtää jalkaa kun yksipuolinen asento alkaa pakottaa sitä. Kello on puoli yksi. Taivas on valostumassa. Hän ei aio enää nukkua. Aamun tapahtuman tarkkaileminen on kiinnostavampi aihe.

Hyönteiset ovat valmiita. Ne eivät tee virheitä, vaan ovat sitoutuneet jäykkiin ja katkeamattomiin käyttäytymismekanismeihin koko elinajakseen. Virheet, erehtyminen, kokeileminen ja onnistuminen kuuluvat korkeammille eläimille ja ennen kaikkea ihmiselle. Ihmisen yhteiskunta ei ole valmis. Sen ikävät piirteet, jotka yleisen tiedostumisen mukana paljastuvat yhä räikeimmiksi, sellaiset kuten ikivanha toiseen henkilöön ja ihmisryhmään kohdistuva alistamispyrkimys niin henkisesti kuin taloudellisesti, ovat yhä voimassa. Ne ovat yhteiskunnan villin tilan muotoja.

Niiden ei voida sallia jatkuvan pitkälle tiedostuvassa yhteisössä. Ne alkavat näyttäytyä historiallisina jäänteinä. Itselleen ottajien toimintamahdollisuudet on pikimmiten tehtävä olemattomiksi. Jo järki ja tasapuolisuus vaatii sitä, suhteellisuus vaatii. Itsekkäät pyrkimykset todettaisiinkin heti vanhanaikaisiksi ja naurettaviksi, jos ne eivät olisi niin perinnäisiä ja hyväksyttyjä.

Matti antoi taivaan hetkittäin valostua. Valo teki pesää keskitaivaalle asti. Suolla alkoivat linnut uuden päivän tarmossa kokeilla kurkkujaan. Hän uskalsi jo ottaa piipun ja ladata. Hän ei ehtinyt sytyttää, kun epäily iski mieleen entistä voimakkaammin. Hän tunsi olevansa kohteena jollekin vaatimukselle. Se ei tullut niinkään ulkoapäin, aistien kautta, vaan ilmeni pienenä lepattavana häiriönä hänen omassa järjestyksessään. Hän sammutti tikun ja katseli ympärilleen. Tunne läheni pelkotilaa.

Ei mitään poikkeavaa. Ei mitään kuulon tai näön alueella. Korvissa soi kiihtyneen verenkierron kilkatus. Hän antoi mielen tasaantua. Hän oli sentään oppinut tarkkailemaan asioita tieteellisesti. Hän ei halunnut uskoa muihin kuin luonnollisiin vaikutuksiin. Kivet siirtyvät tosiaankin vain voiman vaikutuksesta. Hän ajatteli samoin kuin äsken herätessä, että ehkä tällainen häiriö oli vastavaikutusta sille kaupunkilaisella elämänmenolle, jota hän pakosta oli taas viettänyt. Aistit herkistyivät täällä ja kuulostivat nyt olemattomia. Todellisuus on järjellistä, ennen kaikkea sitä. Hän raapaisi tikun. Uudet vaikutukset näyttäytyvät tieteelle tehokkaitten kojeitten avulla pitkien tutkimusten perästä. Kaikki kokemuksesta poikkeavat tuntemukset persoonan piirissä ovat todellakin häiriöitä. Hän oli terve nuori mies ja jo prässääntynyt tieteellisuonteisessa ajattelussa. Hän ei säikähtäisi satunnaista hermojen oikuttelua.

Saatuaan piipun palamaan ja painaessaan tikun sammateeseen sammuksiin hän näki maassa edessään pienen pyöreän esineen. Se oli väriltään harmaan vaalea, alumiininvärinen. Se muistutti jääkiekkolätkää. Se näytti olevan irti maasta ja vaappui kuin nopeaan liikkeeseen iskettynä. Hän katseli sitä, käänsi välillä silmät pois siitä, imaisi savun, katsoi taas. Se säilyi, se oli siinä.

Matti imi piippua, katseli välillä muualle ja taas esinettä. Aluksi hänellä oli ajatus, että se häviäisi rauhallisella suhtautumisella. Tämä toivo ei toteutunut usean yrittämisen jälkeen. Se säilyi ja pakotti suhtautumaan kuin todelliseen esineeseen ainakin. Se oli irti maasta ja vastusti siis vetovoimaa. Se rikkoi fysiikan lakeja.

Joskus alkeisluennoilla hän oli nähnyt kokeen, jossa raudanpala pakotettiin pysyttelemään ilmassa magneettisten voimien avulla. Hän ajatteli tätä koetta, koska siinä esiin tullut ilmiö oli vähän saman laatuinen kuin tämä tässä. Hänen piti pelastaa asiasta niin paljon kuin suinkin järjen ja kokemuksen puolelle. Mutta raudanpala saatiin pysymään ilmassa monimutkaisilla järjestelyillä. Tarvittiin lyijypata ja voimakkaat magneetit ennen kuin kappale saavutti tasapainotilan ilmassa muutaman sentin korkeudella. Tämä taas kellui vapaasti. Matti nousi. Se kohosi hänen silmänsä korkeudelle. Hän astui askeleen sitä kohti. Se pakeni sen verran etäämmälle.

Se ei ainoastaan pysynyt paikallaan, vaan pystyi vaihtamaan korkeuttaan ja vaakasuoraa asemaansa. Matti käveli esineen perässä. Se oli vastustamaton. Häneltä hupenivat uhkaavasti kaikki selitysmahdollisuudet.

Mitä fyysikko siitä sanoisi. Oliko se pitkälle viety sovellutus tunnetuista voimista. Kappaleella oli säätely painonsa suhteen. Vai oliko sen selittämiseksi otettava tietämisen ulkopuolinen, käsittämätön. Mutta silloin liu'uttiin rajan yli. Näillä ehdoilla esine, ilmiö, mikä se oli,

oli pohdittavaksi kelpaamaton. Varmaa oli, että se teki siirtymiä vaakasuorassa suunnassa. Hän seurasi.

Vasta kiukku sai hänet pysähtymään. Ilmiön todellisuudesta ei voinut olla monta mieltä, jos aikoi uskoa silmiään. Mutta ei ollut kunniaksi seurata sitä kuin elukka taluttajaa. Hän oli tiedemies, ja hänellä oli velvollisuus tutkia jokaisen, vaikka yllättävänkin seikan alkuperä. Kappale oli seuraus jostakin, ja hänen piti ottaa selvä sen syystä.

Se tuli ensin pyydystä. Se oli vajaan käsivarren mitan etäisyydellä. Hän alkoi hivuttaa kättään sitä kohti. Hän oli tavattoman kiukkuinen tälle kappaleelle joka rohkeni rikkoa hänen käsitystään vetovoimasta.

Se antoi käden tulla lähelleen. Hän kaappasi nopeasti saadakseen sen sormiinsa, mutta se ei jäänyt. Hän ei saanut toisellakaan yrittämällä, eikä sittenkään, vaikka alkoi hosua kummallakin kädellä sen suuntaan. Se oli viekas ja rauhallinen kuin kärpänen. Se oli aina vieressä mistä hän sitä tavoitti. Sen pyydystäminen oli vaikeaa kuin kärpäsen pyydystäminen.

Matti jätti kädet roikkumaan sivuja pitkin ja tyytyi tuijottamaan. Hän ajatteli vaihtoehtoja. Hän tuskastui. Ilmiö oli ylivoimainen. Sitä miettiessä tuli umpikujaan kuin avaruuden ajattelemisessa. Se odotti. Hän otti askeleen. Se perääntyi saman verran. Matti otti askeleita ja se siirtyi edellä.

Hän ei huomannut, että hän joutui kulkemaan yhä kauemmaksi sen perässä. Ulkopuolinen tarkkailija olisi sanonut, että vähitellen kulku rupesi muistuttamaan kehässä käyntiä. Kehä pieneni hiljalleen. Matti, käytettyään kaikki päättelyn mahdollisuudet, joutui tämänlaatuista ilmestystä ehdottomasti seuraavaan tahdottomaan tilaan. Hän puoliksi hypnotisoitua Hän luuli säilyttävänsä valinta-

ja päättelykykynsä, mutta menetti täysin tiedon ympäristöstä.

Miksei hän ollut joskus ajatellut, niin kuin luultavasti kaikki ajattelevat ihmiset, niitä ulkoavaruudellisia esineitä, joita väitettiin nähdyn. Vakavasti hän ei niitä ollut ottanut, koska niiden luonnetta ei voitu todistaa tieteellisesti. Hän oli tiedemiesten tapaan halukas käsittelemään vain tosiasioita, todennettuja seikkoja, ja vain niitä. Uusi seikka, ennustaminen, varsinainen tieteellinen tapahtuma, oli aina johtoa tunnetuista seikoista. Jos ulkoavaruudellisia esineitä oli, ne olivat tieteen tavoittamattomissa. Niistä oli runsaasti epämääräisiä havaintoja eikä mitään muuta. Oli samantekevää, kielisikö tai myönsikö. Parhaana hän piti olettamusta, että ne olivat todellisia, esineellisiä, mutta jollakin tavalla niin häilyviä ja epävarmoja, että ne tulivat havaittaviksi vain suotuisissa olosuhteissa. Ne olivat siis vain osaksi meidän aistitodellisuutemme sisällä. Tämän tueksi tosin täytyi olettaa tuntemattomia ulkopuolisia voimia.

Koko asiaa voi siis ajatella vain yksityishenkilönä, ei tiedemiehenä. Esineet näyttivät ilmestyvän äkkiä ja heti katoavan. Niiden luonne oli vain osaksi havainnollinen. Niistä voitiin tehdä epäsuoria päätelmiä. Hyvällä tahdolla voi päätellä, etteivät ne esimerkiksi ole vihamielisiä. Niiden lähtökohta oh ylivoimainen, äly.

Niiden lähtökohta on siis tieteellinen. Tieteen yleinen luonne on epäilemättä olla hienotunteinen ja helläkätinen alempia organismeja kohtaan. Siksi nuo esineet eivät voi tulla täysin kouraantuntuviksi ja niin puuttua maapallon olosuhteisiin. Niiden luonne on paremminkin havaintojen tekoon ja tietojen välitykseen sopiva.

Matti käveli hiljalleen esineen perässä ja päästeli savua piipustaan. Tilansa takia hän oli vain heikosti tietoinen, että suurempi esine aineellistui sitä mukaa, kun kävely läheni